

prima instanță: Judecătoria Buiucani mun. Chișinău
Judecător: V. Muntean
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Bostan, G. Dașchevici, V. Negru

D E C I Z I E

14 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea
Dumitru Visternicean
Ion Druță

examinând în ședință publică cererea de recurs declarată de către Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Patranjel împotriva lui Sergiu Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și acțiunea reconvențională depusă de Sergiu Patranjel împotriva Liliei Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 mai 2017, prin care s-a respins apelul declarat de către Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu și s-a menținut hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 15 decembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 11 mai 2016, Lilia Patranjel a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor

copilului sectorul Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 28 august 2004 a încheiat căsătoria cu Sergiu Patranjel, la Primăria satului Gălești, raionul Strășeni. Din căsătorie la XXXXX s-a născut fiica, XXXXX și la XXXXX s-a născut XXXXX.

Menționează reclamanta că, viața cu pârâtul a eșuat, iar încercările de a menține familia au suferit eșec. Drept urmare, a fost nevoită să părăsească domiciliul și să plece în străinătate temporar la muncă pentru a-și întreține familia.

Relevă reclamanta că, la moment copiii minori locuiesc cu ea, iar pârâtul nu manifestă nici o grijă față de aceștia, nu-și îndeplinește obligațiunile de părinte, nu acordă ajutor material, nu contribuie în nici un fel la educația intelectuală, spirituală a minorelor, nu comunică cu acestea, nu se interesează de activitățile, necesitățile, interesele, problemele de sănătate ale lor, totodată îi creează obstacole în exercitarea acestor atribuții.

Reclamanta specifică că, minorele XXXXX și XXXXX, au o afecțiune deosebită față de ea și despărțirea de acestea ar putea duce la urmări nefaste pentru ele, având în vedere faptul că pârâtul este absolut inert în relațiile cu copiii.

Susține reclamanta că, starea financiară a sa, nu-i permite acesteia de a-i asigura în totalmente copiilor un trai decent, fiind necesară o contribuție materială și din partea pârâtului.

Solicită Lilia Patranjel desfacerea căsătoriei încheiată între ea și Sergiu Patranjel, înregistrată la 28 august 2004, de Primăria satului Gălești, raionul Strășeni, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX cu ea, încasarea din contul lui Sergiu Patranjel în beneficiul ei a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 932 lei pentru fiecare, pînă la atingerea majoratului copiilor, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 20 octombrie 2016, Lilia Patranjel a înaintat cerere de modificare a pretențiilor, invocând că Biroul Național de Statistică a modificat minimul de existență pe categoriile de populație pentru semestrul I al anului 2016, acesta alcătuind pentru copiii în vârstă de 7-17 ani, locuitori ai mun. Chișinău, suma lunară de 2 121,30 lei.

Totodată reclamanta susține că, numai după punerea pe rolul instanței de judecată a prezentei acțiuni, pârâtul, care locuiește în prezent, în concubinaj cu o altă femeie și care are la întreținere 2 copii minori, a luat fiicele minore de la Lopatiuc Nina, mama sa pentru a demonstra instanței și altor persoane că, este un părinte exemplar.

Specifică Patranjel Lilia că, pârâtul, care activează în funcția de conducător de troleibuz în parcul de troleibuze nr.1 din mun. Chișinău, iar potrivit referinței eliberate de întreprinderea menționată, pe parcursul perioadei de activitate Sergiu Patranjel s-a recomandat ca un angajat nedisciplinat, care încalcă sistematic

obligațiunile sale de funcție. De asemenea nu se bucură de stima conducătorilor și colegilor de lucru, astfel încât, în perioada iunie 2015 - iunie 2016 acesta a fost sancționat de 7 ori pentru încălcarea disciplinei de serviciu, inclusiv și pentru prezentarea la serviciu în stare de ebrietate.

Solicită Lilia Patranjel desfacerea căsătoriei încheiată între ea și Sergiu Patranjel, înregistrată la 28 august 2004, de Primăria satului Gălești, raionul Strășeni, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX cu ea, încasarea din contul lui Sergiu Patranjel în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copii minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX, în mărime de 1 060,65 lei pentru fiecare până la atingerea majoratului copiilor.

La 16 noiembrie 2016, Patranjel Sergiu a înaintat cerere reconvențională împotriva Lilies Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, mun. Chișinău, solicitând stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

Susține Sergiu Patranjel, că nu corespunde realității cele invocate de către Patranjel Lilia, precum că, copiii locuiesc cu mama acestora și el nu manifestă nici o grijă față de fiicele sale, din motiv că Lilia Patranjel locuiește de doi ani în Italia, iar copiii sunt la îngrijirea nemijlocită a sa.

Menționează reclamantul că, potrivit Biroului Național de Statistică valoarea minimului de existență pentru doi copii minori în anul 2015, în mediul urban a constituit suma de 4 183,20 lei. În asemenea condiții consideră că suma de 4 100 lei este rezonabilă pentru a acoperi proporțional cheltuielile de întreținere a copiilor minori.

Solicită Sergiu Patranjel stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX cu el, încasarea din contul Lilies Patranjel în beneficiul său a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 2 050 lei pentru fiecare, până la atingerea majoratului copiilor.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 15 decembrie 2016, acțiunea înaintată de Patranjel Lilia s-a admis parțial. S-a desfăcut căsătoria încheiată între Patranjel (Lopatiuc) Lilia și Patranjel Sergiu, înregistrată la 28 august 2004 de către Primăria Gălești, raionul Strășeni și trecută în Registrul de stare civilă cu nr.13. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei și eliberarea certificatului de divorț, s-a încasat din contul Lilies Patranjel (Lopatiuc) și Sergiu Patranjel în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 500% din unitatea convențională stabilită, ceea ce constituie 100 lei pentru fiecare. În rest, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Lilia Patranjel. S-a admis parțial acțiunea reconvențională depusă de Sergiu Patranjel, s-a stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX cu tata, Patranjel Sergiu. S-a încasat din contul Lilies Patranjel (Lopatiuc), în beneficiul lui Sergiu Patranjel pensia de întreținere a copilului minor

XXXXX, născută la XXXXX în mărime de 1 100 lei/lunar și a copilului minor XXXXX născută la XXXXX în mărime de 1 100 lei/lunar, începând cu 15 decembrie 2016 și până la atingerea majoratului copiilor. În rest, acțiunea reconvențională s-a respins ca neîntemeiată. S-a încasat din contul Lilieii Patranjel (Lopatiuc) în contul statului taxa de stat în mărime de 792 lei (f.d. 64, 63-75).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 mai 2017, s-a respins apelul declarat de către Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 decembrie 2016 (f.d. 125-135).

La 10 august 2017, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei emise (f.d. 136).

La 23 august 2017, Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 mai 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii inițiale și admiterii acțiunii reconvențională cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii inițiale și respingerii a acțiunii reconvenționale.

Recurenta, Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu, în motivarea recursului a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios în partea respingerii acțiunii inițiale și admiterii acțiunii reconvențională. Recurenta menționează că atât prima instanță, cât și instanța de apel la examinarea cauzei s-a bazat pe declarațiile mincinoasei a minorei Samira Patranjel, care nu au fost combătute de către recurentă, deoarece a fost audiată în lipsa reprezentantului recurenteii.

Consideră recurenta că stabilirea domiciliului copiilor minori cu Sergiu Patranjel este contrară intereselor copiilor, deoarece regimul de lucru al acestuia, comportamentul acestuia, supune unui risc iminent dezvoltarea psihică și fizică a copiilor.

Susține recurenta că dispune de toate condițiile pentru creșterea și educația copiilor, întrucât are un loc de trai în Italia unde activează în calitate de asistent al persoanei nedependente.

Recurenta specifică că după schimbarea instituției de învățământ a scăzut și reușita școlară a minorelor.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 13 decembrie 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Sergiu Patranjel, Direcției pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Pînă la examinarea cauzei, Sergiu Patranjel și Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani nu au depus referință la cererea de recurs prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră în termen recursul declarat de Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu la 23 august 2017 din următoarele motive.

În procedura de filtru, instanța de recurs a reținut că decizia integrală a instanței de apel din 23 mai 2017 a fost expediată în adresa părților la 10 august 2017 (f. d. 136), însă la materialele cauzei nu există dovada recepționării efective a acesteia de către participanții la proces. În lipsa unor înscrisuri pertinente, instanța de recurs nu a putut stabili cu precizie momentul, când a fost comunicată hotărârea motivată a instanței de apel.

Astfel, în atare situație și pentru a nu admite o ingerință disproporțională în dreptul de acces liber la justiție, instanța de judecată consideră că recursul declarat de Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 17 ianuarie 2018, recursul declarat de Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, pentru elucidarea problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs, precum și pentru stabilirea unor circumstanțe importante ale pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a invitat părțile în proces să se prezinte în ședință de judecată.

În ședința instanței de recurs din 7 februarie 2018 s-au prezentat recurenta Lilia Patranjel, avocatul său Vasile Pruteanu și intimatul Sergiu Patranjel.

În cadrul ședinței instanței de recurs, recurenta Lilia Patranjel și avocatul său Vasile Pruteanu au susținut recursul declarat, solicitând admiterea acestuia, conform motivelor de fapt și de drept invocate.

Intimatul Sergiu Patranjel în ședința instanței de recurs a solicitat respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

În cadrul ședinței instanței de recurs nu s-a prezentat intervenientul accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, mun. Chișinău, fiind citat legal, motivul neprezentării în cadrul ședinței de judecată nu sunt cunoscute instanței de recurs.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul este în drept, să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

După cum rezultă din suportul probatoriu prezent la materialele pricinii, la 28 august 2004, Sergiu Patranjel a încheiat căsătorie cu Lilia Patranjel, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 13 din 28 august 2004 eliberat de Primăria satului Gălești rl. Strășeni (f.d. 9).

Din căsătorie, soții Sergiu Patranjel și Lilia Patranjel au doi copii minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX (f.d. 7, verso).

La 11 mai 2016, Lilia Patranjel a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere.

La 16 noiembrie 2016, Patranjel Sergiu a înaintat cerere reconvențională împotriva Lilei Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeinicii parțiale a acțiunii inițiale în ceea ce privește desfacerea căsătoriei, în rest acțiunea a fost respinsă. Totodată a fost admisă parțial acțiunii reconvențională.

Curtea de apel Chișinău prin decizia adoptată a menținut fără modificări hotărârea primei instanțe.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluziile instanțelor de judecată întemeiate, rezultate din

aprecierea corespunzătoare a circumstanțelor pricinii și aplicarea corectă a normelor de drept material.

Articolul 16 din Legea nr. 338 din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului statuează că, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.

În același timp art. 19 din Convenția cu privire la drepturile copilului statuează că, statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței acestora, exceptând situația în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și cu respectarea legilor și a procedurilor aplicabile, că această separare este în interesul suprem al copilului.

O astfel de decizie poate deveni necesară în cazuri particulare cum ar fi, de exemplu, în cazul copiilor maltratați sau neglijați de părinți sau în cazul în care părinții trăiesc separat și se impune luarea unei hotărâri cu privire la locul de reședință a copilului.

În cazul examinării litigiilor cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor în situația în care părinții locuiesc separat, urmează să se țină cont exclusiv de interesul superior al copilului.

Examinând superioritatea unuia dintre drepturi, instanța de judecată urmează să țină cont de art. 18 din Convenția cu privire la drepturile copilului, care prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului.

Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat principiul bine stabilit în jurisprudența sa conform căruia scopul Convenției nu este de a proteja drepturile teoretice sau iluzorii, ci cele concrete și efective (Cauza Artico împotriva Italiei).

Prin urmare, și la încredințarea copiilor minori, condiția esențială constă în interesul superior al copilului, interes ce urmează a fi stabilit prin examinarea tuturor criteriilor consacrate în acest domeniu.

Aceste criterii, stabilite de practica Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și de legislația națională sunt vârsta copilului, posibilitățile părintelui de a-i asigura o bună dezvoltare fizică, intelectuală și morală, atașamentul față de copilul minor, precum și al minorului față de părinte, grija manifestată de părinți în timpul conviețuirii și după despărțirea lor în fapt, precum și altele asemenea.

Totodată, criteriile de apreciere a interesului superior al minorului formează un ansamblu guvernat de principiul egalității, ceea ce înseamnă că nu poate reține caracterul primordial sau determinant al unuia sau altuia dintre criteriile respective.

În conformitate cu art. 38 alin. (2) lit. d) din Codul familiei în cazul lipsei unui acord între soți prevăzut la alin.(1) sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți, instanța judecătorească este obligată să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

În conformitate cu art. 51 alin. (1), (3) din Codul familiei se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul). Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului. Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.

Tot în acest context, art. 63 alin. (1), (2) din Codul familiei prevede că, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani).

În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc).

În speță, s-a constatat că din 2014, Lilia Patranjel, este plecată la muncă peste hotarele țării în Italia, iar timp de doi ani, minorele XXXXX și XXXXX au locuit la buneii materni în satul XXXXX, care potrivit dispoziției Primăriei Gălești nr.16 din 19 mai 2016 au instituit tutela asupra lor (f.d. 22).

Potrivit avizului Direcției pentru protecția drepturilor copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău întocmit de comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate nr.61/07-943 din 15 septembrie 2016, s-a stabilit că în urma examinării condițiilor de trai a copiilor minori XXXXX și XXXXX, acestea locuiesc cu tatăl lor, Sergiu Patranjel într-o odaie de cămin tip familial, XXXXX. Proprietarii odăii sunt ambii părinți, Lilia Patranjel și Sergiu Patranjel, care au cumpărat acest imobil în anul 2005(f.d. 32).

Totodată Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău a specificat că în urma evaluării psihologice primare copii minori XXXXX și XXXXX au demonstrat atitudine pozitivă față de familie și dorința de a avea o familie unită. De asemenea au exprimat sentimente de dragoste față de ambii părinți, iar în relația cu mama, copiii au manifestat un sentiment de dor și regret că aceasta a

fost nevoită să plece la muncă în Italia, ceea ce demonstrează atașamentul puternic și dorința ca mama să le fie aproape.

Prin urmare, drept concluzie, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău a considerat că ambii părinți dispun de condiții sociale și de trai necesare pentru creșterea și dezvoltarea multilaterală a copiilor minori, ambii părinți își iubesc copiii și participă activ la creșterea și educarea lor.

În conformitate cu art. 54 din Codul familie, copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont în mod obligatoriu dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

Colegiul judiciar reține că la examinarea cauzei în prima instanță, a fost dispusă audierea minorei XXXXX, care în prezența pedagogului a declarat că împreună cu sora sa mai mică XXXXX locuiesc cu tatăl lor, Sergiu Patranjel și că în continuare dorește să locuiască cu acesta (f.d. 56).

La acest capitol se conchide că imperativele asigurării celei mai bune protecții a intereselor copilului dispun de prioritate în raport cu interesele sau sentimentele părinților, motiv din care protecția, buna dezvoltare a copilului, inclusiv atașamentul sentimental și siguranța acestuia vor constitui circumstanțe determinate pentru instanță la stabilirea domiciliului copilului minor.

Astfel, instanța de recurs reține că ambii părinți sunt persoane decente, cu posibilități de întreținere, îngrijire și educare a copiilor, ambii părinți sunt gata să-și asume responsabilitatea de a avea grijă de copii.

Pe cale de consecință, instanței îi revine sarcina de a stabili acel interes superior a copiilor, care ar înclina balanța justiției către mamă sau către tată.

Interesul superior a copiilor este singurul criteriu după care instanța se călăuzește pentru a decide cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

Pentru a-l determina trebuie să se țină seama de întregul complex de împrejurări menit să asigure copiilor o dezvoltare fizică, morală și intelectuală armonioasă, interesând nu numai posibilitățile materiale ale părinților, ci și vârsta copiilor, comportarea părinților înainte de separare, gradul de atașament și preocupare pe care au manifestat față de copii, precum și legăturile afective ce s-au stabilit între părinți și copii, între copii și alți membri ai familiei extinse.

E de reținut că tatăl și mama sunt figuri importante de atașament, care au rol decisiv în dezvoltarea emoțională și socială a copilului, atât timp cât calitatea interacțiunilor lor va condiționa calitatea relațiilor sociale.

Interesul superior a copiilor reclamă menținerea acestora cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența ambilor părinți pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestora este foarte mare odată cu încredințarea lor unuia sau altuia dintre părinți. De aceea, după separarea

părinților menținerea și încurajarea relației copiilor cu părintele cu care minorii nu locuiește în mod statornic, devine vitală pentru dezvoltarea lor morală normală.

Interesul superior al copilului, în general, este legat de posibilitatea de a putea accesa nelimitat pe ambii părinți pentru a putea dezvolta relații echilibrate și armonioase cu ambii părinți.

Relațiile personale trebuie să se realizeze neîngrădit, restrângerea acestora fiind necesară numai în condiții deosebite pentru protejarea copilului.

La caz, este de menționat că normele de drept național și internațional stabilesc că răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinți, care indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înaintea de orice după interesul superior al copilului.

În plus instanța notează că oricărui copil îi este recunoscut dreptul la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală și socială, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

În ședința instanței de recurs mama Lilia Patranjel a declarat că la moment este angajată în câmpul muncii peste hotarele țării în Italia, însă nu intenționează să se stabilească cu traiul permanent în Italia. Totodată a considerat că domiciliul copiilor minori urmează a fi stabilit cu ea, iar aceștia să locuiască cu mama sa în satul XXXXX.

Faptul că în prezent mama Lilia Patranjel se află la muncă peste hotarele țării în Italia și avînd în vedere interesul copiilor de a se dezvolta într-un mediu sigur, sănătos, care să le confere stabilitate, precum și ținînd cont de vârsta fragedă a acestora, Colegiul reține că interesul copiilor este ca ei să fie crescuți, îngrijiți, educați și protejați de către tata, cel puțin pînă la vârsta cînd copiii vor putea decide cu cine din părinți să locuiască în continuare.

Părțile implicate trebuie să înțeleagă că măsura stabilirii domiciliului la tata nu trebuie interpretată ca o sancțiune la adresa mamei sau copiilor, iar copiii trebuie sprijiniți fără a întrerupe legăturile cu persoanele familiare lui.

În conformitate cu art. 75 alin. (1) din Codul familiei pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

Art. 76 din Codul familiei prevede că (1) în cazurile cînd părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri cînd, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri,

este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească quantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75.

Cuquantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin.(1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Reieșind din prevederile normelor enunțate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare corect și întemeiat au ajuns la concluzia temeiniciei pretențiilor din acțiune reconvențională cu privire la încasarea pensiei alimentare pentru întreținerea copiilor minor, încasând de la Lilia Patranjel în beneficiul lui Sergiu Patranjel pensia pentru întreținerea copiilor minori XXXXX și XXXXX în mărime fixă de 1100 lei lunar fiecare pînă la atingerea majoratului copiilor minori.

Or, potrivit informației plasată de Biroul Național de Statistică, minimul de existență pentru copiii în vîrstă de 7-17 ani, în semestru I a anului 2016 constituie în mediu 1653 lei, iar în orașele mari, minimul de existență este cu 12% mai mare comparativ cu mediul rural.

Prin urmare, pentru un copil în vîrstă de la 7-17 ani, domiciliat în mun. Chișinău, care este un oraș mare, minimul de existență este de 1 866,9 lei.

Art.2 din Legea nr. 152 din 5 iulie 2012 cu privire la minimul de existență, prevede că minim de existență este un indicator ce reprezintă mărimea valorică a volumului minim de consum al bunurilor materiale și a serviciilor pentru satisfacerea necesităților principale, menținerea sănătății și pentru susținerea viabilității omului.

Totodată art.3 al aceleiași Legi, prevede că mărimea minimului de existență include: mărimea valorică a coșului alimentar; cheltuielile pentru procurarea mărfurilor industriale și pentru achitarea serviciilor prestate populației și mărimea primelor și a contribuțiilor obligatorii. Mărimea minimului de existență pentru o persoană se determină în lei pe fiecare lună.

În plus instanța notează că minimul de existență nu prevede cheltuielile necesare pentru dezvoltarea acestuia: procurarea cărților, frecventarea anumitor secții sportive sau de creație, etc. activități necesare creșterii și evoluării psiho-emoționale echilibrate a copilului.

Din această perspectivă, colegiul conchide că stabilirea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 1100 lei lunar pentru fiecare este una rațională și proporțională cheltuielilor pentru întreținerea unui copil minor, mai mult că și Sergiu Patranjel urmează să participe la întreținerea copiilor.

Astfel colegiu apreciază oportun de a preciza că instanțele de judecată au creat condiții egale părților pentru exercitarea drepturilor sale prin respectarea principiilor

egalității părților, a oralității și a contradictorialității, instituite ca garanții implicite ale desfășurării procesului în condiții de echitate.

În acest context, instanțele de judecată just au examinat pricina în baza probelor prezentate la materialele cauzei de către părți, or conform art. 239 Cod civil instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Curtea reamintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, instanțele judecătorești naționale au obligația de a-și motiva deciziile (Van de Hurk c. Olandei, 19 aprilie 1994, § 61, seria A nr. 288). Întinderea obligației de a motiva hotărîrea poate varia în dependență de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei (Ruiz Torija c. Spaniei, 9 decembrie 1994, § 29, seria A nr. 303-A). Deși articolul 6 § 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși din hotărîre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (Taxquet c. Belgiei [MC], nr. 926/05, § 91, CEDO 2010).

Din acest considerent, Colegiul subliniază că nu se impune examinarea suplimentară a celorlalte motive invocate de către Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu în cererea de recurs, întrucât nu au forța juridică de a influența concluzia instanței.

Astfel, Colegiul constată că, instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, iar argumentele invocate în recursul declarat de către Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu, în esența lor sunt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept, cărora instanța de apel le-a dat o apreciere corectă conform cerințelor art. 130 din Codul de Procedură Civilă.

Alte argumente invocate în recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei și urmează a fi respins, or recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Din considerentele menționate și avînd în vedere că hotărîrea primei instanțe, și decizia instanței de apel sunt legale și întemeiate, iar argumentele invocate de către recurentă sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul cu menținerea hotărîrilor judecătorești.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Lilia Patranjel prin intermediul avocatului său Vasile Pruteanu.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 23 mai 2017 și hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 15 decembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Patranjel împotriva lui Sergiu Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și

acțiunea reconvențională depusă de Sergiu Patranjel împotriva Liliei Patranjel, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Maria Ghervas

Iuliana Oprea

Dumitru Visternicean

Ion Druță